КЕРІВНІ ПРИНЦИПІ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО ПРАВОСУДДЯ,ДРУЖНЬОГО ДО ДІТЕЙ, УХВАЛЕНІ КОМІТЕТОМ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ : ПРОГРАМА РАДИ ЄВРОПИ ВІД 17 ЛИСТОПАДА 2010 Р.[1]

Комітет міністрів Ради Європи

Реферат. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, ухвалено 17 листопада 2010 р. на 1098-му засіданні заступників міністрів. Проєкт підготувала Група фахівців з питань правосуддя, дружнього до дітей (CJ-S-CH), створена при Європейському комітеті з правового співробітництва (CDCJ); під час підготовки Рада Європи опитала майже 3 800 дітей і молодих людей. Принципи поширюються на всі ситуації, коли дитина, тобто особа до 18 років, контактує з органами кримінального, цивільного чи адміністративного правосуддя, а правосуддя, дружнє до дітей, визначено як доступне, відповідне вікові, швидке, ретельне й зорієнтоване на потреби та права дитини. Основоположними засадами названо участь, найкращі інтереси дитини, гідність, захист від дискримінації та верховенство права. Документ охоплює етапи до, під час і після судового провадження: інформування дитини та батьків, захист приватного життя й персональних даних, безпеку й запобігання вторинній віктимізації, міждисциплінарну підготовку фахівців, позбавлення волі лише як крайній захід, взаємодію з поліцією, доступ до суду, правову допомогу і право бути почутою. Для судово-психологічної практики найважливіші положення про докази й свідчення дітей (пп. 64–74): опитування мають проводити підготовлені фахівці в умовах, що відповідають вікові та комунікативним потребам дитини; рекомендовано аудіовідеозапис свідчень, мінімальну кількість і тривалість опитувань, проведення їх по змозі однією особою, уникнення контакту з імовірним кривдником і протоколи без навідних запитань, а свідчення дитини не можна вважати недійсними чи недостовірними лише через її вік. Публікацію в журналі супроводжує вступ про зміст ідеї «дружнього» правосуддя та перелік міжнародних і національних актів щодо захисту прав дитини: Конвенція ООН про права дитини, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Закони України «Про охорону дитинства» і «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Національна стратегія реформування системи юстиції щодо дітей до 2023 р., Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції, рекомендації щодо «зелених кімнат» та опитування дітей.

Ключові слова: правосуддя, дружнє до дітей, Рада Європи, Комітет міністрів, права дитини, опитування дитини, свідчення дитини, вторинна віктимізація, найкращі інтереси дитини, зелені кімнати, ювенальна юстиція.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Child-Friendly Justice, Adopted by the Committee of Ministers on 17 November 2010

Komitet ministriv Rady Yevropy.

Abstract. The Guidelines on child-friendly justice were adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 17 November 2010 at the 1098th meeting of the Ministers' Deputies. They were drafted by the Group of Specialists on child-friendly justice (CJ-S-CH) under the European Committee on Legal Co-operation, and the preparation included a consultation in which almost 3,800 children and young people took part. The Guidelines apply whenever a child, meaning any person under

18, comes into contact with criminal, civil or administrative justice, and define child-friendly justice as accessible, age-appropriate, speedy, diligent and focused on the needs and rights of the child. Five fundamental principles are set out: participation, best interests of the child, dignity, protection from discrimination and the rule of law. Further sections address information and advice, privacy, safety and prevention of secondary victimisation, training of professionals, a multidisciplinary approach, deprivation of liberty as a last resort, children and the police, access to court, legal representation and the right to be heard. For forensic psychologists the key provisions are those on evidence and statements by children (paras 64–74): interviews by trained professionals in suitable settings, audiovisual recording, as few and as short interviews as possible, preferably by the same person, no contact with the alleged perpetrator, protocols avoiding leading questions, and the rule that a child's statement must never be presumed invalid solely because of age. The journal adds a list of international and Ukrainian instruments on child protection.

Keywords: child-friendly justice, Council of Europe, Committee of Ministers, children's rights, child interviewing, child testimony, secondary victimisation, best interests of the child, juvenile justice.

Першоджерело: *Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей : ухвалені Комітетом міністрів Ради Європи 17 листоп. 2010 р.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 04.02.2023.*

References

1. Komitet ministriv Rady Yevropy. Kerivni pryntsypi Komitetu ministriv Rady Yevropy shchodo pravosuddia,druzhnoho do ditei, ukhvaleni Komitetom ministriv Rady Yevropy [Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Child-Friendly Justice, Adopted by the Committee of Ministers on 17 November 2010] : Prohrama Rady Yevropy vid 17 lystopada 2010 r. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 1 (43). URL: https://expertize-journal.org.ua/vyznachennia-mistsia-meshkannia-dytyny/8196-kerivni-printsipi-komitetu-ministriv-radi-evropi-shchodo-pravosuddya-druzhnogo-do-ditej-ukhvaleni-komitetom-ministriv-radi-evropi-programa-radi-evropi-vid-17-listopada-2010-r (onovlena versiia vid 04.02.2023). [in Ukrainian].

2. Kerivni pryntsypy Komitetu ministriv Rady Yevropy shchodo pravosuddia, druzhnoho do ditei [Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Child-Friendly Justice] : ukhvaleni Komitetom ministriv Rady Yevropy 17 lystop. 2010 r. URL: https://rm.coe.int/16804c2188 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].